EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 30.9.2024
COM(2024) 424 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om genomförandet av lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning under 2024, i enlighet med artikel 16 i förordning (EU) 2021/1229

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om genomförandet av lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning under 2024, i enlighet med artikel 16 i förordning (EU) 2021/1229

1. INLEDNING

Kommissionen tillkännagav i januari 2020 en mekanism för en rättvis omställning som en del av investeringsplanen inom den europeiska gröna given[1] för att se till att inga personer eller regioner hamnar på efterkälken i omställningen till en klimatneutral ekonomi. Mekanismen för en rättvis omställning utgörs av tre pelare: den första pelaren är Fonden för en rättvis omställning, den andra pelaren är ett särskilt program för en rättvis omställning inom InvestEU, och den tredje pelaren är lånefaciliteten för den offentliga sektorn (*faciliteten*)[2].

Denna årsrapport är inriktad på den tredje pelaren och syftar till att ge information om de framsteg som hittills gjorts i genomförandet av faciliteten. Denna rapport är en kumulativ rapport för perioden från det att facilitetens genomförande inleddes till och med den 30 juli 2024. Den återstående delen av år 2024 kommer att rapporteras i nästa rapport i enlighet med rapporteringsskyldigheterna för faciliteten (se detaljerna i avsnitt 1.2).

1.1. Rättslig ram och budgetram för lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning

Facilitetens allmänna mål är att hantera allvarliga sociala, ekonomiska och miljömässiga utmaningar som härrör från omställningen till en klimatneutral ekonomi[3], till förmån för de unionsterritorier som anges i de territoriella planerna för en rättvis omställning[4].

Det specifika målet för faciliteten är att främja de investeringar inom offentlig sektor som görs för att tillgodose utvecklingsbehoven i de territorier som beskrivs i de territoriella planerna för en rättvis omställning. Detta görs genom att faciliteten underlättar finansiering av projekt som inte genererar tillräckliga flöden av egna inkomster för att täcka sina investeringskostnader, vilket medför att en utträngning av potentiellt stöd och potentiella investeringar från alternativa källor kan undvikas. Det finns stöd att tillgå för en lång rad investeringar[5].

I förordningen om faciliteten anges en total högsta budget på 1,525 miljarder euro i unionsstöd för facilitetens bidragsdel (inklusive tekniskt stöd och rådgivningsstöd). I februari 2024 gav Europaparlamentet samtycke till, och rådet enades enhälligt om, halvtidsöversynen av utgiftstaken i den fleråriga budgetramen, efter kommissionens förslag i juni 2023. Den överenskommelse som nåddes om halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen återspeglar betydelsen av att förse EU:s budget med de medel som krävs för att fortsätta genomföra prioriteringarna för Europa och för våra partner, vilket betonades i viktiga sektorsspecifika förslag. I detta sammanhang togs beslut om en

---

1 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Investeringsplanen för ett hållbart Europa – Investeringsplanen inom den gröna given – COM(2020) 21 final, 14.1.2020.

2 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1229 av den 14 juli 2021 om lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning (EUT L 274, 30.7.2021).

3 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 av den 30 juni 2021 om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordningarna (EG) nr 401/2009 och (EU) 2018/1999 (*europeisk klimatlag*) (EUT L 243, 9.7.2021).

4 Enligt definitionen i artikel 11 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1056 av den 24 juni 2021 om inrättande av Fonden för en rättvis omställning (EUT L 231, 30.6.2021).

5 Se skäl 6 till förordning (EU) 2021/1229.

omfördelning på totalt 1,1 miljarder euro från komponenterna för direkt och indirekt förvaltning i den gemensamma jordbrukspolitiken och sammanhållningsfonderna. Till följd av detta har budgeten för faciliteten minskats med 150 miljoner euro. Efter dessa omfördelningar är den maximala tillgängliga budgeten för faciliteten 1,375 miljarder euro.

Inom ramen för faciliteten kombineras lån som tillhandahålls av Europeiska investeringsbanken som finanspartner med bidrag som tillhandahålls av unionen till stöd för projekt som lämnas in av offentliga organ. Europeiska investeringsbanken (EIB) kommer att tillhandahålla omkring 6–8 miljarder euro för facilitetens lånedel.

Utöver EIB har kommissionen har ett nära samarbete med Europeiska genomförandeorganet för klimat, infrastruktur och miljö (Cinea) om genomförandet av faciliteten. Cinea ansvarar för de budgetmässiga, rättsliga, finansiella och operativa aspekterna av genomförandet av bidragen, medan kommissionen förblir fullt ansvarig för alla politiska aspekter.

1.2. Omfattningen av 2024 års rapport om genomförandet

I artikel 16.3 i förordningen om faciliteten föreskrivs följande: ”Senast den 31 oktober varje år, från och med 2022, ska kommissionen utfärda en rapport om genomförandet av faciliteten. Den rapporten ska innehålla information om i vilken grad faciliteten har genomförts i förhållande till dess mål, villkor och prestationsindikatorer.”

De föregående rapporterna utfärdades den 7 februari 2023 och den 21 november 2023.

Denna rapport innehåller information om i) resultaten av facilitetens första ansökningsomgång för de sex tidsfristerna för inlämning av förslag, däribland potentiella projektförslag, ii) tekniskt stöd, iii) kommunikation, iv) framsteg som gjorts, inklusive utmaningar och starka sidor hos faciliteten, och v) vad som händer nu.

2. GENOMFÖRANDE AV FACILITETEN

2.1. Resultat av facilitetens första ansökningsomgång efter de sex första tidsfristerna för inlämnande

Tre tidsfrister för inlämnande i facilitetens ansökningsomgång har gått ut sedan den förra genomföranderapporten om faciliteten. 29 förslag har lämnats in inom dessa tre tidsfrister, varav 13 som valts ut för finansiering av utvärderingskommittén. Godkännandet av lånen till vissa av dem är pågående[6] (se tabell 1). Enligt den information som lämnats motsvarar de inlämnade ansökningarna ett uppskattat belopp på 123 miljoner euro i bidrag från kommissionen och ett uppskattat belopp på 732 miljoner euro i lån från EIB[7]. Två franska förslag valdes ut för finansiering av kommissionen och sattes upp på en reservlista p.g.a. brist på återstående medel i Frankrikes nationella budgetanslag. Reservlistan kommer att vara i kraft fram till slutet av facilitetens första ansökningsomgång (slutet av december 2025), då de återstående finansiella resurserna kommer att tillhandahållas utan på förhand tilldelade nationella andelar. För att förbättra effektiviteten ändrades facilitetens ansökningsomgång den 1 februari 2024 så att man klargjorde att projektansökningar som lämnas in av medlemsstater där det nationella anslaget uttömts inte kommer att anses stödberättigande[8]. Dessutom var tio förslag otillåtliga eftersom de var ofullständiga, och ett förslag (Frankrike) var inte stödberättigande eftersom det nationella anslag under vilket det inlämnades

6 Sökandena ansöker separat om ett lån hos EIB/den finansiella intermediären; därför löper låneansökningsprocessen parallellt med bidragsansökan. Undertecknandet av bidragsavtalet förutsätter att lånet godkänns. Se fler detaljer i dokumentet om facilitetens ansökningsomgång: call-fiche_jtm-2022-2025-pslf_en.pdf (europa.eu).

7 Beloppet innefattar inte förslag som är placerade på reservlistan.

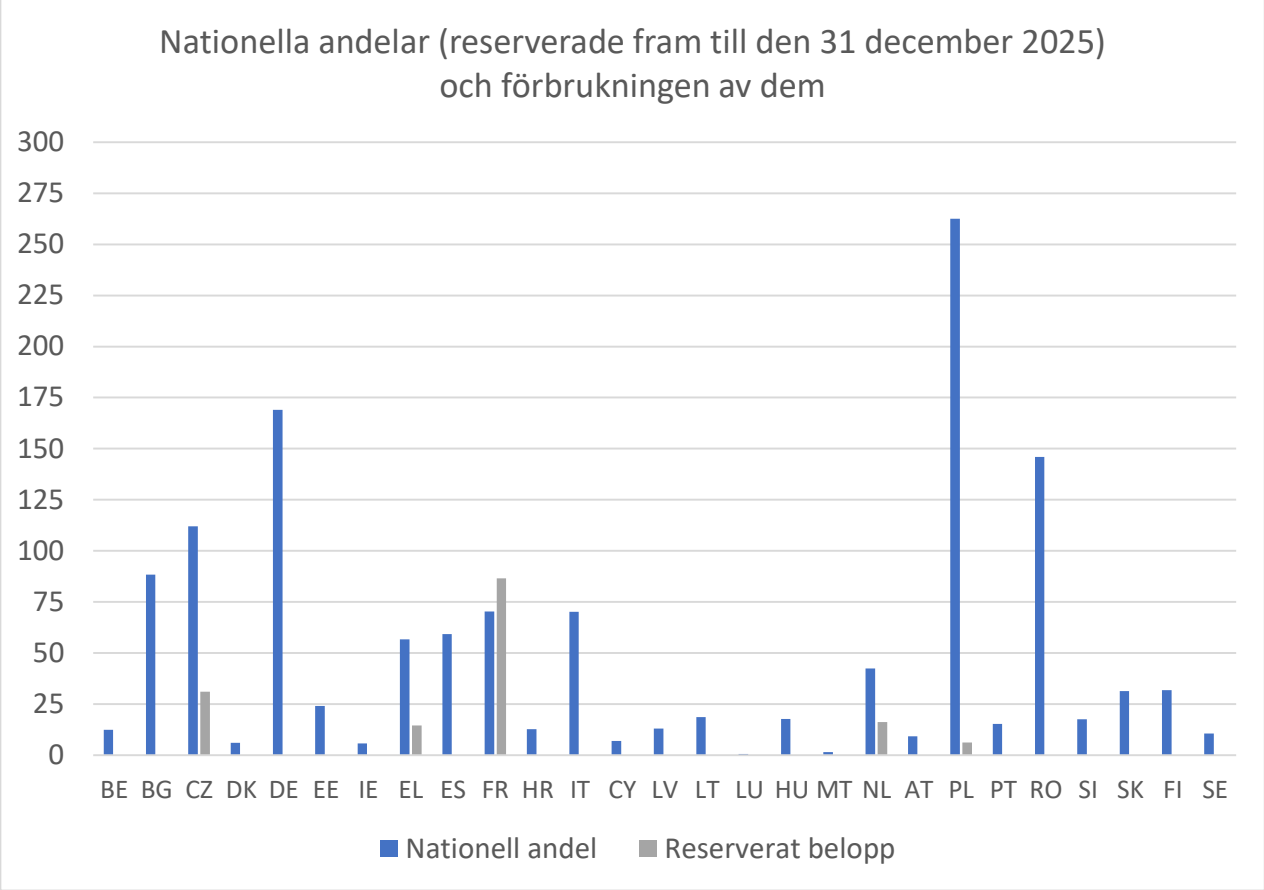
8 Se detaljer i dokumentet om facilitetens ansökningsomgång: call-fiche_jtm-2022-2025-pslf_en.pdf (europa.eu).

redan var förbrukat (förslaget lämnades in efter den ovan nämnda ändringen av anbudsomgången). Dessutom valdes två förslag (Frankrike, Irland) inte ut för finansiering eftersom de inte uppfyllde tilldelningskriterierna, och ett förslag som valdes ut för finansiering (Tjeckien) drogs tillbaka av den projektansvarige p.g.a. att det fanns andra finansieringskällor.

Sedan den första ansökningsomgången för faciliteten inleddes den 19 juli 2022 har 37 förslag lämnats in, varav 15 har valts ut för finansiering av utvärderingskommittén (godkännandet av lånet för vissa av dem är pågående) och fyra bidragsavtal för lånefaciliteten är undertecknade (se fler detaljer i avsnitt 2.2). Enligt den information som lämnats i de inlämnade ansökningarna utgör de ett uppskattat belopp på 148 miljoner euro i bidrag från kommissionen och ett uppskattat belopp på 863 miljoner euro i lån från EIB[9].

Efter att tidsfristerna för ansökan gått ut har vissa av de nationella anslagen använts fullt ut (Frankrike) eller nästan fullt ut (Sverige).

Figur 1 Nationella andelar (reserverade till och med den 31 december 2025) och utnyttjandet av dem genom bidrag som beviljats eller är under bedömning[10]

Tabell 1 Sammanfattning av bedömningen av förslag som mottagits i facilitetens ansökningsomgång.

	Antal inlämnade förslag	**Antal tillåtliga och stödberättigande förslag**	**Antal förslag som valts ut för finansiering av kommissionen**	**Antal förslag som har beviljats ett lån av EIB eller dess intermediärer**	**Anmärkningar**

[9] Beloppet innefattar inte förslag som är placerade på reservlistan.

[10] De nationella tilldelningarna utgör värden efter översynen av den fleråriga budgetramen 2021–2027.

Tidsfrist för inlämnande den 19 oktober 2022	3	1 (CZ)	1 (CZ)	0	Ansökan från CZ drogs tillbaka av sökanden och lämnades in på nytt den 20 september 2023 (den fjärde tidsfristen för inlämnande)
Tidsfrist för inlämnande den 19 januari 2023	1	0	0	0	–
Tidsfrist för inlämnande den 19 april 2023	4	3 (EL, NL, SE)	2 (EL, SE)	2 (EL, SE)	Bidragsavtal har undertecknats för förslagen från EL och SE. Genomförandet av projekten pågår. Förslaget från NL blev underkänt enligt de två tilldelningskriterierna men lämnades in på nytt den 20 september 2023 (den fjärde tidsfristen för inlämnande).
Tidsfrist för inlämnande den 20 september 2023	15	5 (CZ, FR, NL)	5 (CZ, FR, NL)	1 (FR)	Förslaget från CZ, de två från FR och de från NL valdes ut för finansiering av kommissionen. EIB håller på att genomföra sin utvärdering. Ett bidragsavtal har undertecknats för ett förslag från FR och genomförandet av projektet pågår.
Tidsfrist för inlämnande den 19 januari 2024	6	6 (CZ, FR, PL)	5 (CZ, FR, PL)	1 (CZ, PL)	Två förslag från CZ valdes ut för finansiering av kommissionen. Ett förslag från CZ drogs tillbaka av den projektansvarige p.g.a. att det fanns andra finansieringskällor. För det andra projektet pågår processen med att underteckna lånet tillsammans med EIB:s finansiella intermediär. Ett förslag från PL valdes ut för finansiering av kommissionen och lånet undertecknades med EIB. Cinea håller på att iordningställa bidragsavtalet. Två förslag från FR valdes ut för finansiering av

					kommissionen och sattes upp på en reservlista p.g.a. brist på återstående medel i FR:s nationella budgetanslag. Ett förslag från FR blev underkänt enligt de två tilldelningskriterierna.
Tidsfrist för inlämnande den 17 april 2024	8	7 (CZ, IE)	6 (CZ)	1 (CZ)	Fem förslag från CZ valdes ut för finansiering av kommissionen och processen med att underteckna lånet pågår med EIB:s finansiella intermediär. Ett förslag från CZ valdes ut för finansiering av kommissionen och lånet undertecknades med EIB. Cinea håller på att iordningställa bidragsavtalet. Förslaget från IE blev underkänt enligt ett tilldelningskriterium.

De projektförslag som hittills valts ut för finansiering av facilitetens utvärderingskommitté omfattar sådana sektorer som energieffektivitet, kultur, subventionerade bostäder, infrastruktur för folkhälsa och infrastruktur för hållbar mobilitet, fjärrvärme och fjärrkyla samt stadsförnyelse. När det gäller den typ av stöd som begärs är tre av projektförslagen ramlån, fem är fristående projekt och två begärde förmedlad utlåning med intermediär.

Tabell 2 Projektförslag som valts ut för bidragsfinansiering

	Sista ansökningsdag	**Region/Territorium**	**Projektförslagets namn**	**Sektor**	**Begärt bidragsbelopp (euro)**	**Begärt lånebelopp (euro)**
FR	den 20 september 2023	Région Provence-Alpes-Côte d'Azur, Marseille	*Förlängning av spårvägslinjen i södra norra Marseille fas 1*	hållbar mobilitet	15 000 000	100 000 000
FR	den 20 september 2023	Hauts de France (Nord Pas de Calais), Lille	*MEL in GREEN Mobility*	hållbar mobilitet	31 500 000	210 000 000

NL	den 20 september 2023	Zuid-Limburg, Mijnwater	*Uppskalning av Mijnwater, Masterplan fas 1*	hållbar fjärrvärme och fjärrkyla.	13 500 000	90 000 000
CZ	den 19 januari 2024	regionen Ústí, Ústí nad Labem	*Ústí nad Labems kollektivtrafik*	hållbar mobilitet, energieffektivitet	430 612	1 722 449
PL	den 19 januari 2024	Schlesien, Dąbrowa Górnicza	*Hållbar utveckling i Dąbrowa Górnicza*	energieffektivitet, hållbar rörlighet	2 784 793	11 139 173
CZ	den 17 april 2024	regionen Ústí, Děčín	*EPC Děčín*	energieffektivitet, hållbar vattenförvaltning	391 843	1 567 370
CZ	den 17 april 2024	regionen Ústí, Děčín	*Renovering av den historiska delen av Podmokly – fas D*	stadsförnyelse, hållbar mobilitet, hållbar turism	581 624	2 326 498
CZ	den 17 april 2024	regionen Ústí, Litvínov	*Byggnad av en ny simhall i fritidsområdet Koldům i Litvínov*	social infrastruktur	1 975 894	7 903 576
CZ	den 17 april 2024	regionen Ústí, Ústí nad Labem	*Modernisering av utvalda delar av järnvägsinfrastrukturen i regionen Ústí nad Labem*	hållbar mobilitet	2 348 773	9 395 092
CZ	den 17 april 2024	regionen Ústí, Postoloprty	*Fredstorget Postoloprty*	hållbar turism, stadsförnyelse	535 714	2 142 857
CZ	den 17 april 2024	Mähren-Schlesien, Ostrava	*Studenthem – Ostravas universitet – höja kvaliteten på och öka kapaciteten för studentbostäder till rimligt pris*	utbildning, social infrastruktur	3 007 428	12 029 713

2.2. De första projekten finansierade av faciliteten

Tabell 3 Presentation av projekt med undertecknade bidragsavtal för faciliteten

Socioekonomisk omställning av Västra Makedonien[11]				
Region för rättvis omställning	**Sista ansökningsdag**	**Beskrivning av projektet**	**Budget**	**Projektets varaktighet**
Västra Makedonien (EL)	den 19 april 2023	Projektet är ett ramlån som samordnas av regionen Västra Makedonien. Där sammanförs 15 projekt i sex kommuner (Argos Orestikou, Kozani, Kastoria, Florina, Eordaia och Grevena), som handlar om ▪ 8 – energieffektivitet, ▪ 1 – väginfrastruktur, ▪ 2 – hälso- och sjukvård, ▪ 1 – kultur, ▪ 1 – turism. **Förväntade utsläppsbesparingar:** 8 650 ton koldioxid per år **Förväntad energiprestanda:** energicertifikat i klass A; 60–97 % energibesparingar **Förväntade skapade arbetstillfällen:** 200 arbetstillfällen.	**Summa kostnader:** 81 miljoner euro (100 %) **Lån från EIB:** 59 miljoner euro (72 %) **Bidrag från faciliteten:** 15 miljoner euro (18 %) **Egenfinansiering:** 8 miljoner euro (10 %)	**Undertecknande av bidragsavtalet: den 23 oktober 2023** **Startdatum: den 1 november 2023.** **Varaktighet: 36 månader**
Hållbara mobilitetsinfrastrukturer för låga utsläpp och kvalitetsservice (Sustainable Mobility Infrastructures for Low Emissions and qualitative Service, SMILES)[12]				
Region för rättvis omställning	**Sista ansökningsdag**	**Beskrivning av projektet**	**Budget**	**Projektets varaktighet**
Regionen Pays de Loire (FR)	den 20 september 2023	Projektet utgörs av hållbar transportinfrastruktur i Nantes genom ▪ uppgradering och renovering av tre spårvagnslinjer, ▪ förnyelse av spårvagnsparken (46 nya fordon), ▪ byggnad av ett tekniskt och operativt center och multimodalt vänd- och bytesnav ▪ utveckling av 38 km cykelvägar. Resultaten av projektet kommer att förbättra spårvagnsnätets prestanda och kvalitet, utveckla intermodaliteten, diversifiera kollektivtrafikerbjudandet och minska trafikstockningarna. **Förväntade utsläppsbesparingar:** 21 000 ton koldioxid per år **Förväntade skapade arbetstillfällen:** 106 arbetstillfällen **Förväntat antal personer som nås av projektet**: 672 420	**Summa kostnader:** 388 miljoner euro (100 %) **Lån från EIB:** 200 miljoner euro (52 %) **Bidrag från faciliteten:** 30 miljoner euro (8 %) **Egenfinansiering:** 158 miljoner euro (40 %)	**Undertecknande av bidragsavtalet: den 2 april 2024** **Startdatum: den 1 maj 2024** **Varaktighet: 60 månader**

[11] Pressmeddelande *Socioeconomic transition of Western Macedonia:* *The transition towards a greener future of Western Macedonia is the first project supported by the European Union's Public Sector Loan Facility – Europeiska kommissionen (europa.eu)*.

[12] Pressmeddelande *SMILES:* *Green mobility in Nantes receives boost thanks to EU support – Europeiska kommissionen (europa.eu)*.

Hållbara och överkomliga bostäder för den nya gröna industrin och det gröna samhället, (Sustainable and Affordable Housing for the New Green Industry and Society, SHERIS)[13]				
Region för rättvis omställning	**Sista ansökningsdag**	**Beskrivning av projektet**	**Budget**	**Projektets varaktighet**
Västerbotten (SE)	den 19 april 2023	Projektet kommer att ta itu med det växande bostadsbehovet i Skellefteå kommun, genom att ge stöd till byggandet av sju bostadskomplex med omkring 750 energieffektiva bostadsenheter till överkomliga priser. Bostadsprogrammet blir främst inriktat på de inkommande arbetstagarna vid den nya gigantiska batterifabriken Northvolt, samt på studenter, flyktingar, låginkomsttagare och personer med särskilda behov. **Förväntad energiprestanda:** 20 % högre än byggnadsstandarderna i Sverige **Förväntade skapade arbetstillfällen:** 1 000 arbetstillfällen **Förväntat antal personer som nås av projektet**: 44 000	**Summa kostnader:** 142 miljoner euro **Lån från EIB:** 71 miljoner euro (50 %) **Bidrag från faciliteten:** 11 miljoner euro (8 %) **Egenfinansiering:** 60 miljoner euro (42 %)	**Undertecknande av bidragsavtalet: den 5 april 2024** **Startdatum: den 1 januari 2023** **Varaktighet: 60 månader**
Konserthus i Ostrava[14]				
Region för rättvis omställning	**Sista ansökningsdag**	**Beskrivning av projektet**	**Budget**	**Projektets varaktighet**
Regionen Mähren-Schlesien (CZ)	den 20 september 2023	Projektet avser byggandet av Ostravas konserthus med akustik i världsklass och en kapacitet på upp till 1 300 platser. Detta projekt kommer att stödja utvecklingen av kulturinfrastrukturen och bidra till förnyelsen av Ostrava, en tidigare gruvstad där man fortfarande upprätthåller den traditionella stålproduktionen. Genom att inrätta en ny kulturlokal gör man staden mer attraktiv för både invånarna och besökarna och underlättar regionens socioekonomiska omställning. **Förväntad energiprestanda:** energicertifikat B **Förnybara energikällor som ska användas i projektet**: ca 392 solcellspaneler, 125 bergvärmebrunnar **Förväntat antal personer som nås av projektet**: 151 200	**Totala kostnader:** 116 miljoner euro **Lån från EIB:** 84 miljoner euro (73 %) **Bidrag från faciliteten:** 21 miljoner euro (18 %) **Egenfinansiering:** 10,5 miljoner euro (9 %)	**Undertecknande av bidragsavtalet: den 16 juli 2024** **Startdatum: den 19 juli 2024** **Varaktighet: 52 månader**

2.3. Potentiella projektförslag

[13] *Sustainable and affordable housing to support green growth in Sweden* – Europeiska kommissionen (europa.eu)

[14] *The construction of the Ostrava Concert Hall in Czechia receives European support worth EUR 105 million* – Europeiska kommissionen (europa.eu).

På grundval av utbyten med EIB och andra intressenter inom faciliteten håller projektförslag i sex medlemsstater på att iordningställas och skulle kunna lämnas in inom tidsfristerna för facilitetens nästa ansökningsomgång. Dessa potentiella projektförslag gäller sektorerna förnybar energi, energieffektivitet, infrastruktur för folkhälsa och andra sektorer som är förenliga med de godkända planerna för en rättvis omställning. Kommissionen uppskattar att de skulle motsvara en volym på 100 miljoner euro och uppåt i bidrag.

Efterfrågan på stöd inom ramen för faciliteten kan dessutom konstateras i medlemsstater som redan har använt sina nationella tilldelningar. Förslagen från dessa medlemsstater kan lämnas in efter att facilitetens andra ansökningsomgång har inletts (dvs. efter den 31 december 2025).

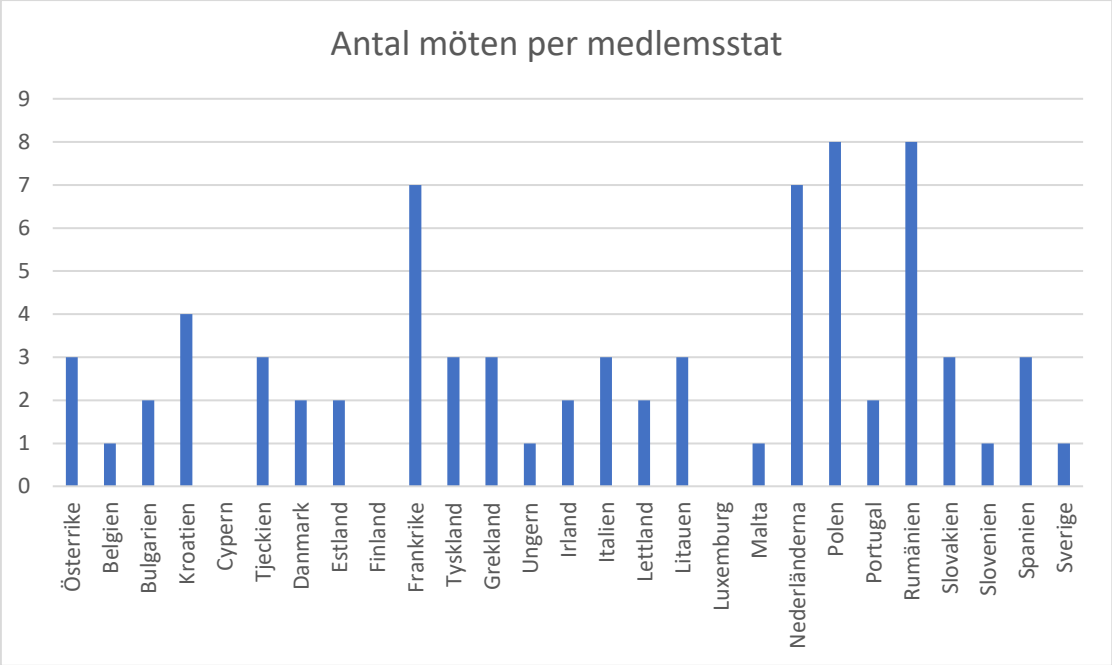
3. KOMMUNIKATIONSINSATSER

Kommissionen fortsätter att med stöd från Cinea och EIB öka medvetenheten om faciliteten. De gemensamma åtgärder som kommissionen, EIB och Cinea har genomfört mellan den 1 september 2023 och 30 juli 2024 har lett till följande:

- 20 möten med offentliga myndigheter på national, regional och lokal nivå.
- Tre möten med nationella utvecklingsbanker och utvecklingsinstitutioner.
- Fyra möten med interna (arbetsgruppen för strukturåtgärder och de yttersta randområdena) och externa (EFS, Bankwatch) intressenter.
- Presentation av faciliteten under sju ämnesrelaterade evenemang (presentationer, frågestunder, särskilda montrar): bland annat Europeiska veckan för regioner och städer (den 10 oktober 2023), evenemanget ”Från kolregionerna till framtiden för en rättvis omställning” i Ústí och Labem under ledning av det tjeckiska ordförandeskapet för Visegradgruppen (den 11 oktober 2023), borgmästaravtalets investeringsforum (den 25 oktober 2023), Ecomondo (den 7–10 november 2023), facilitetens kaffehörna vid konferensen för plattformen för en rättvis omställning (den 16–17 april 2024), EU:s gröna vecka (den 29–30 maj 2024) och den europeiska veckan för hållbar energi (den 11–13 juni 2024).
- Upptaktsmöte för det grekiska projektet i Västra Makedonien, Grekland (den 5–7 mars 2024), undertecknandeceremoni för bidragsavtalet för det svenska projektet i Bryssel (den 10 april 2024) och första spadtaget för Ostravas konserthus, Tjeckien (den 19 juli 2024).
- 82 inlägg, pressmeddelanden och andra artiklar som publicerats i olika ämnesrelaterade nyhetsbrev, på webbplatser samt på sociala medier.
- Publicering av facilitetens kampanj-[15] och handledningsvideor[16].
- Publicering av 76 vanliga frågor på EU:s portal för finansiering och anbud.

[15] *The Public Sector Loan Facility under the Just Transition Mechanism* (youtube.com).
[16] https://youtu.be/_bgPXkIKU04.

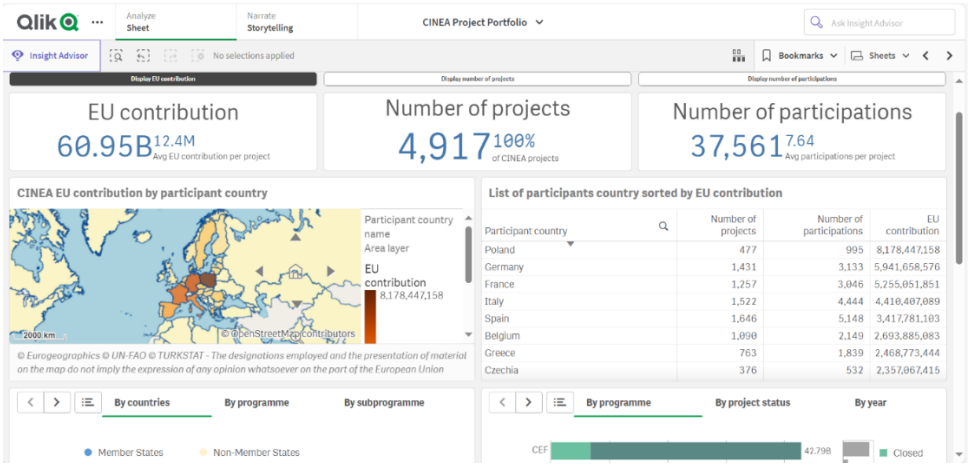
Figur 2 Evenemangen per medlemsstat

Alla medlemsstater kontaktades och fick möjlighet att delta i ett informationsmöte om faciliteten[17]. Totalt sedan faciliteten började genomföras har det ordnats 110 möten, varav 66 möten med medlemsstater och 36 med interna och externa intressenter. Faciliteten presenterades vid 28 ämnesrelaterade evenemang, och 161 inlägg och artiklar i sociala medier, inklusive pressmeddelanden, offentliggjordes i olika ämnesrelaterade nyhetsbrev och webbplatser och på sociala medier. Dessutom släpptes två broschyrer och fyra videor.

Dessutom offentliggör Cinea en offentlig instrumentpanel online som sammanför alla program man förvaltar, däribland faciliteten[18]. Instrumentpanelen innehåller uppdaterad information om de projekt som stöds i varje program, korshänvisningar mellan dem och dataextrahering för potentiell återanvändning.

Figur 3 Cineas offentliga instrumentpanel online med en översikt av facilitetens projekt

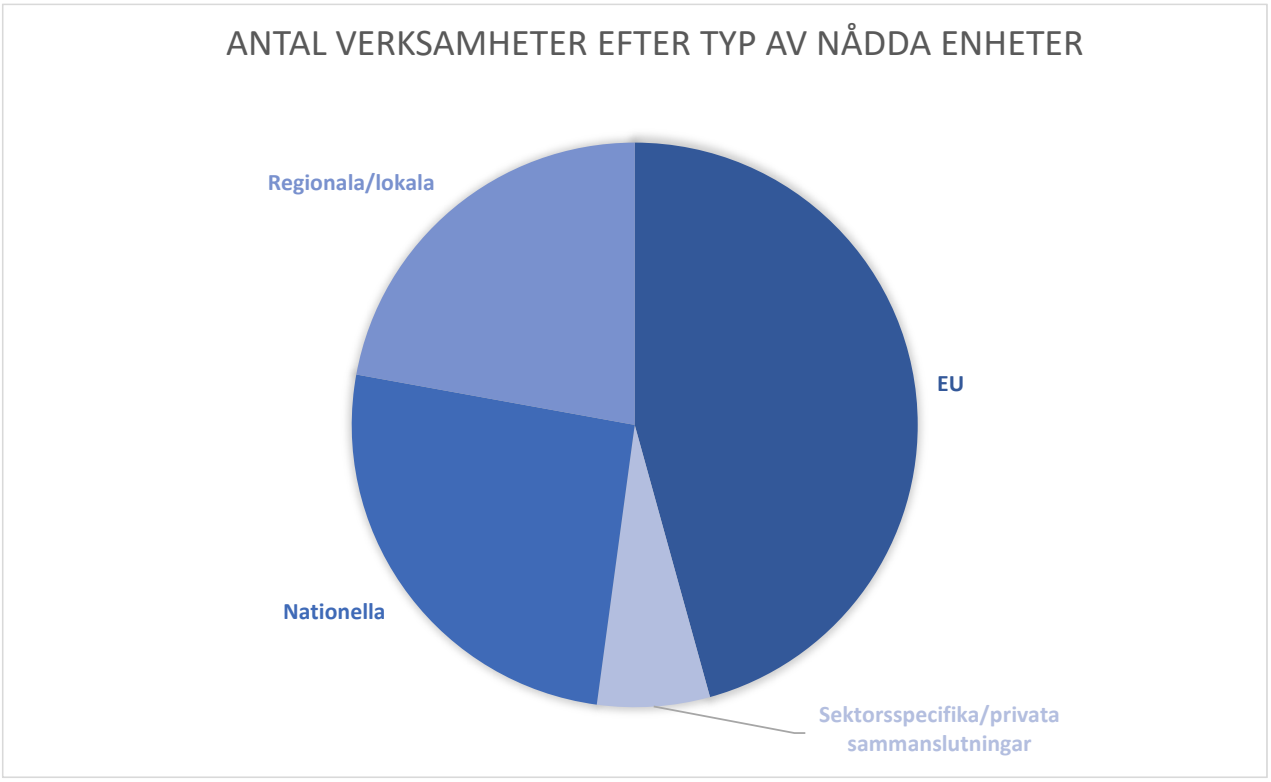
Eftersom faciliteten är tillgänglig för privaträttsliga organ med uppdrag att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, kontaktade kommissionen dessutom olika branschorganisationer, bland

17 Företrädare för Cypern, Finland och Luxemburg uttryckte inte något intresse för att anordna ett särskilt möte.

18 *CINEA Project Portfolio – Welcome* | Blad – *Qlik Sense* (europa.eu).

annat de som företräder enheter inom områdena kultur, fjärrvärme och fjärrkyla, systemansvariga för distributionssystem, hälso- och sjukvård, utbildning, järnväg, social infrastruktur och avfallshantering. Sammanlagt anordnades nio möten med organisationer som E.DSO, plattformen för livslångt lärande, Euroheat&Power, Municipal Waste Europe, CER och EIM samt medlemmar i Housing Europe.

Figur 4 Typ av kontaktade enheter

4. GJORDA FRAMSTEG OCH VÄGEN FRAMÅT

4.1. Utmaningar

Efter två år efter offentliggörandet av facilitetens första ansökningsomgång observerades ett lågt utnyttjande, eftersom lanseringen sammanföll med programplaneringen för andra fonder (dvs. Fonden för en rättvis omställning, Europeiska regionala utvecklingsfonden[19], Sammanhållningsfonden[20] eller faciliteten för återhämtning och resiliens[21]) som erbjöd finansiering för liknande projekt med mer attraktiva villkor (högre andel bidragsfinansiering i den totala projektbudgeten). Dessutom erkändes det att genomförandet av faciliteten skulle kunna variera stort mellan medlemsstaterna beroende på parametrar som volymen av tillgängliga alternativa finansieringskällor på nationell nivå, tillgången till mogna projekt, den varierande nivån av strategier för en rättvis omställning och de olika sätten att arbeta med skuldbaserade instrument.

Många av de hinder för faciliteten som beskrivs i detalj i den andra årliga genomföranderapporten[22] kvarstår. Det gäller särskilt för medlemsstater med de högsta nationella anslagen (Tyskland, Polen, Rumänien), där inga eller nästan inga projekt lämnats in. Bland de särskilda faktorer som konstaterats orsaka långsamt utnyttjande i dessa medlemsstater finns följande:

- De nationella tilldelningarna från faciliteten följer FRO-förordningen. De medlemsstater som får de högsta tilldelningarna är följaktligen samma för båda instrumenten. Deras fokus ligger därför på att främst spendera de medel som finns inom ramen för FRO, med tanke på den begränsade tid som finns för att absorbera medlen därifrån[23]. Dessutom ger FRO en högre andel bidragsfinansiering i de totala projektbudgetarna (Tyskland, Polen, Rumänien).

- Vissa medlemsstater är också vanligen de största stödmottagarna för andra fonder, och de har därför begränsad kapacitet att genomföra ytterligare resurser (Polen, Rumänien).

- Det finns mer attraktiv och tillgänglig finansiering från nationella resurser (Tyskland).

- Små stödmottagares skuldnivå gör det svårt att använda sig av skuldbaserade instrument (Polen), eller så förhindrar nationella regelverk för offentliga lån att stödberättigade mottagare lånar.

En mer detaljerad analys och bedömning av de utmaningar som påträffats vid genomförandet av faciliteten kommer att utföras vid den halvtidsutvärdering av faciliteten som ska vara färdig i juni 2025 (se avsnitt 4.4).

Som förklaras i avsnitt 1.1 ingick faciliteten i översynen av den fleråriga budgetplanen 2021–2027, vilket ledde till en minskning av den budget som fanns inom ramen för faciliteten. De nationella

19 Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) (europa.eu).
20 Sammanhållningsfonden (europa.eu).
21 Faciliteten för återhämtning och resiliens (europa.eu).
22 Se vidare i avsnitt 4.1 i den andra rapporten om genomförandet av faciliteten.
23 Budgeten för FRO utgörs av medel från den fleråriga budgetramen och från det europeiska återhämtningsinstrumentet eller NextGenerationEU. Inom de antagna FRO-programmen koncentreras medlen från NextGenerationEU till budgetåtagandena för 2022 och 2023, medan medlen från den fleråriga budgetramen fördelas mellan 2021 och 2027. Till följd av detta är 70 % av FRO-budgeten koncentrerad till de två första årliga åtagandena. Kommissionen kommer att dra tillbaka de belopp som inte har använts för förfinansiering eller för vilka en betalningsansökan inte har lämnats in senast den 31 december det tredje kalenderåret efter det år då budgetåtagandena gjordes, den så kallade N+3-regeln. Mer information om Fonden för en rättvis omställning finns på Inforegio – Fonden för en rättvis omställning (europa.eu).

andelarna inom faciliteten beräknas proportionellt mot dess totala tillgängliga budget för bidrag, och justerades därför även de neråt. Översynen har satt fart på förbrukningen av vissa av de nationella andelarna där efterfrågan på faciliteten ökade (Frankrike, Sverige). I genomsnitt har projekt utvalda för stöd från faciliteten begärt bidrag på 9 miljoner euro. Uttryckt genom en extrapolering skulle en minskning på 150 miljoner euro från facilitetens budget minska antalet projekt som faciliteten skulle kunna stödja med 16 eller 17.

4.2. Starka sidor

Trots de här utmaningarna har det uppstått ett betydande intresse för faciliteten. Det gäller i synnerhet Frankrike, där faciliteten har bidragit till att täcka finansieringsbehov som inte fått stöd av andra EU-finansieringsprogram. Dessutom har det lämnats in ett stort antal förslag från Tjeckien, med bud på ännu fler. Möjliga orsaker till det höga utnyttjandet i Tjeckien kan vara att mindre investeringar kan finansieras genom intermediärer som tillhandahålls genom det undertecknade avtalet mellan EIB och den tjeckiska nationella utvecklingsbanken, och vidare tillgången till tekniskt stöd för att främja faciliteten samt landets allmänna beredskap att absorbera finansiering från mekanismen för en rättvis omställning. Ytterligare projekt har lämnats in av sökande från Grekland, Nederländerna, Irland, Polen och Sverige, och ytterligare projekt förväntas fortfarande innan den nuvarande ansökningsomgången upphör 2025.

För facilitetens andra ansökningsomgång, som kommer att inledas 2026, förväntas att utnyttjandet fortsätter öka eftersom andra finansieringskällor som erbjuder bättre villkor kommer att ha programmerats eller uttömts och instrumentet kommer att bli allt mer välbekant. I synnerhet EU-program som stöds av NextGenerationEU står inför särskilda tidsbegränsningar. Dessutom kommer facilitetens andra ansökningsomgång att inte längre begränsas av nationella andelar. Det medför att i) medlemsstater som uttömt eller förväntas ha uttömt sina nationella andelar i slutet av 2025 kan fortsätta använda dem, med mer tid för planering än när instrumentet inleddes, och ii) medlemsstater med de lägsta nationella andelarna får nu ytterligare incitament att använda dem eftersom det begärda bidraget inte längre blir begränsat till det belopp som fastställdes enligt de nationella andelarna. På så sätt kommer faciliteten att bättre kunna hjälpa regioner som har den största efterfrågan och mogna projekt.

Två år efter att facilitetens ansökningsomgång inleddes har det dessutom bekräftats att facilitetens bidragsdel är ett tydligt incitament för offentliga organ att använda EIB:s lån till stöd för offentliga investeringar i de regioner som genomgår klimatomställning. Faciliteten ger attraktiva lånevillkor jämfört med de instrument som vanligen finns på marknaden. Detta är särskilt relevant för att klara av de ekonomiska begränsningarna till följd av den ekonomiska covid-19-krisen och de pågående ekonomiska konsekvenserna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

4.3. Åtgärder som kommissionen vidtagit mot utmaningarna

Det har observerats en positiv trend när det gäller de potentiella stödmottagarnas medvetenhet om faciliteten. Det märks först och främst på utnyttjandet av faciliteten och hur raden av projekt utvecklas, men också på de allt fler projektansvariga som kontaktar kommissionen med särskilda frågor om faciliteten. För att stödja den här trenden har kommissionen tagit fram ytterligare informationsmaterial och fortsatt sin informationskampanj för att öka medvetenheten.

Dessutom har kommissionen och EIB, genom att se över de befintliga reglerna, arbetat för att göra faciliteten mer lättillgänglig för mindre stödmottagare och projekt och för att åstadkomma fler förmedlade lån hos nationella utvecklingsbanker och utvecklingsinstitutioner. För det första sänktes minimibeloppet för förmedlade lån i ett avtal mellan kommissionen och EIB, från tre miljoner euro till en miljon euro fr.o.m. september 2023[24]. För det andra förväntas att den begränsning upphävs

[24] Se den ändring av facilitetens ansökningsomgång som infördes den 25 september 2023.

som finns med i det administrativa antalet angående att de nationella utvecklingsbankerna är med och genomför faciliteten som finansiella intermediärer för EIB[25]. I enlighet med dessa insatser har de första projekten kopplade till förmedlade lån lämnats in till facilitetens ansökningsomgång, med deltagande av Tjeckiens nationella utvecklingsbank.

4.4. Förberedelsearbeten för halvtidsutvärderingen av faciliteten

I enlighet med artikel 17 i förordningen om faciliteten ska EU-kommissionen senast den 30 juni 2025 göra en interimsutvärdering för att bedöma genomförandet av faciliteten och dess förmåga att nå målen i artikel 3 i förordningen om faciliteten.

Syftet med utvärderingen är att dra lärdomar som skulle kunna användas för att förbättra faciliteten under den återstående genomförandeperioden. Utvärderingen kommer att omfatta bidragsdelen av faciliteten fr.o.m. det datum då förordningen om faciliteten trädde i kraft 2021 i de 27 medlemsstaterna, fram till den senaste tillgängliga informationen.

Med tanke på utarbetandet av arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar om interimsutvärderingen kommer följande steg att utföras för att fungera som grund:

i. En bedömning av faciliteten som ska genomföras internt av kommissionen.

ii. En studie för att samla in belägg, med fokus på frågor om genomförande, tekniskt stöd, samstämmighet, synergier med andra finansieringsinstrument från EU och nationellt, mervärde för EU och andra ämnen.

Bedömningsarbetet inleddes i början av 2024 och kommer att fortsätta under utvärderingens förberedande skede. Kommissionen undertecknade i april 2024 ett avtal med T33 srl och Prognos AG för att ta fram studien.

5. TEKNISKT STÖD

EIB:s rådgivningstjänster finns tillgängliga inom InvestEU:s rådgivningscentrum för att förbereda, utveckla och genomföra stödberättigande projekt[26]. Fram till slutet av juli 2024 har det tillhandahållits rådgivningsstöd till förmån för faciliteten i Bulgarien, Cypern, Grekland, Frankrike, Rumänien, Spanien och Sverige[27].

Stödtjänsten avgränsades och anpassades efter de enskilda projektansvarigas särskilda behov, och kunde vara allt från allmän vägledning med att identifiera lämpliga projekt till stöd i tidigare led med att utarbeta investeringsprogram, projektutvecklingsråd och stöd med ansökning om bidrag från faciliteten. EIB har vidare engagerats i olika verksamheter för att identifiera och stödja projekt som skulle kunna gynnas av finansiering inom faciliteten.

Utifrån denna första erfarenhet, och med tanke på att det i framtiden behöver utvecklas en efterfrågan på stöd från faciliteten (se avsnitt 4.1), planerar EIB att gå vidare med rådgivande verksamhet längs fem arbetsflöden:

---

25 Kommissionen och EIB håller på att utarbeta en ändring av det administrativa avtalet mellan de två parterna.

26 Se fler detaljer i avsnitt 2.1.4 i den första rapporten om genomförandet av faciliteten och avsnitt 2.2 i den andra rapporten om genomförandet av faciliteten.

27 En del av rådgivningsverksamheten i Cypern, Grekland och Frankrike inleddes innan faciliteten var igång, och finansierades därmed från andra källor, såsom Europeiska centrumet för investeringsrådgivning (Grekland) och området för hållbar infrastruktur inom InvestEU:s rådgivningscentrum (Cypern och Frankrike).

i. **Direktrådgivning** till enskilda projektansvariga, låntagare av fristående investeringslån, genom ett brett spektrum av rådgivningstjänster i förberedelse- och genomförandefaserna, däribland stöd med ansökningar om bidrag.

ii. **Kapacitetsuppbyggnadsstöd** för andra institut än banker, som vanligen fungerar som sammankopplare för mindre projekt, för att utveckla administrativ och operativ kapacitet att ändamålsenligt granska, välja ut, prioritera, övervaka eller på annat sätt samordna ett antal underprojekt.

iii. **”Indirekt” rådgivningsstöd** till slutmottagare av förmedlade lån eller ramlån genom standardiserade supportpaket, avgränsade för att göra förslagen mer sunda och överensstämmande med gällande utlåningspolitik.

iv. **Marknadsutvecklingsrådgivning** på medlemsstatsnivå för att identifiera potentiell efterfrågan på stöd från faciliteten och fastställa huruvida de tillgängliga finansprodukterna är lämpliga.

v. **Granskning, avgränsning och spridning** för att främja användningen av faciliteten, identifiera och prioritera lämpliga projekt och ge allmän vägledning om ansökningar om bidrag från faciliteten.

Som komplement till de tjänster som EIB erbjuder genom InvestEU:s rådgivningscentrum inrättade kommissionen konsulttjänster på begäran av Tjeckien, Grekland och Slovakien, i syfte att öka medvetenheten om faciliteten och identifiera och utveckla projektförslag. Det tekniska stödet till Tjeckien tillhandahålls av kommissionen och stödet till Slovakien inom ramen för instrumentet för tekniskt stöd[28]. En lång rad tjänster tillhandahålls inom båda kontrakten, bland annat kunskapshöjande, mobilisering av potentiella stödmottagare i regionerna i den territoriella planen för en rättvis omställning, samt granskning av projektidéer.

Grekland åtnjuter ett bredare stöd från instrumentet för tekniskt stöd för att genomföra alla tre pelarna i mekanismen för en rättvis omställning. Grekland ansökte dessutom om stöd som fanns tillgängligt inom grundarbetet för planen för en rättvis omställning[29], för identifiering av projekt och påföljande utarbetande av projektförslag att lämna in för finansiering från faciliteten i regionen Peloponnesos.

Kommissionen och EIB deltar i övervakningen av konsultuppdrag för att säkerställa deras komplementaritet med annan rådgivningsverksamhet i de mottagande medlemsstaterna.

6. VAD HÄNDER NU?

Kommissionen kommer i samordning med Cinea och EIB att fortsätta att öka medvetenheten om faciliteten för att se till att potentiella sökande förstår vad den erbjuder och kan ansöka om stöd. I synnerhet kommer mer detaljerad information om projekt som stöds av faciliteten att göras tillgänglig på Cineas offentliga instrumentpanel[30].

Inom ramen för sitt uppdrag inom InvestEU:s rådgivningscentrum kommer EIB att fortsätta genomförandet av faciliteten genom att identifiera och granska potentiella projekt, ge rådgivningsstöd till projektansvariga och relevanta myndigheter samt genom särskilda möten och evenemang på EU-nivå och på nationell och regional nivå. Medlemsstaterna kan också fortsätta få stöd genom instrumentet för tekniskt stöd för att genomföra faciliteten.

28 Instrumentet för tekniskt stöd (europa.eu).
29 Inforegio – Fonden för en rättvis omställning (europa.eu).
30 *Qlik Sense* (europa.eu).

En andra ansökningsomgång kommer att inledas 2026, i linje med förordningen om faciliteten.

Slutligen kommer kommissionen att slutföra halvtidsutvärderingen av faciliteten och överlämna den till rådet och Europaparlamentet senast den 30 juni 2025.

7. SLUTSATSER

Lånefaciliteten för den offentliga sektorn är ett instrument som syftar till att se till att övergången till en klimatneutral ekonomi sker på ett rättvist och socialt hållbart sätt, mot bakgrund av den offentliga sektorns centrala roll när det gäller att åtgärda marknadsmisslyckanden.

Den stora mängd sektorer faciliteten kan stödja, t.ex. energieffektivitet, subventionerade bostäder till överkomliga priser och hållbar mobilitet, i kombination med den mängd finansiering som finns, gör den relevant för att uppnå unionens klimatmål för 2030 och unionens mål om klimatneutralitet till 2050 och samtidigt se till att ingen person och ingen region hamnar på efterkälken.

Det har gått två år sedan facilitetens första ansökningsomgång inleddes, och det har lämnats in allt fler stödberättigande projektförslag och fler potentiella projekt är under förberedande. I interimsutvärderingen av faciliteten, som ska genomföras före den 30 juni 2025, kommer det att samlas in uppgifter så att man kan dra ännu fler slutsatser om hur det går med att genomföra faciliteten.

Den 30 juli 2024 hade facilitetens utvärderingskommitté valt ut projektförslag som motsvarade ett uppskattat bidragsbelopp på ca 148 miljoner euro och ett uppskattat lånebelopp på ca 863 miljoner euro som erbjöds av EIB. Fyra bidragsavtal hade undertecknats och genomförandet av de motsvarande projekten hade börjat.